

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 2 K, za pol leta 1 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 2 K 50 h, za Ameriko pa 3 K. — Dopise sprejema urednik, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

Našim cenjenim naročnikom in čitateljem v prevdarek.

Od začetka svojega izdajanja so se Dol. Novice neprenehoma trudile, da so prinašale najboljše spise narodno-gospodarske vsebine, da so poročale v vseh važnih dogodkih tičočih se Dolenjske. Dol. Novice so postale tedaj važen činitelj, vsaj jih čita meščan in vaščan, trgovec in obrtnik, kmet in uradnik. Zaraditega je postala splošna želja, da postanejo Dol. Novice tednik. Upravišтво in uredništvo radovoljno sledi tej želji in bode gotovo vse storilo, da se uresniči ta želja. — Poročali smo pa že opetovano in tudi v zadnji številki, da je k temu uresničenju treba pred vsem Vaše pomoči, toraj veliko več naročnikov. Zato se tem nujneje ob sklepu 24 letnika danes obračamo do sedajnih naročnikov in do vseh čitateljev, do vseh naših domoljubov in posebno do vseh Dolenjcev s prošnjo, da blagovolé to podjetje podpirati z obilno naročbo na list in z najživahnejšo agitacijo za prepotrebne Dol. Novice. Le na podlagi združenega dela in na podlagi zadostnega števila naročnikov je upravištvu in uredništvu omogočiti, da začne z novim letom izdajati tednik. Prav vljudno pa prosimo velečastite gospode poverjenike, katerim smo vposlali v to potrebne nabiralne pole, naj nam do 20. decembra gotovo dpošljejo vspeh njihovega nabiranja naročnikov, da zamo-remo pravočasno vse potrebno ukreniti.

Konečno še enkrat prosimo vse skupaj in vsacega posameznega, naj nam pomagajo v tem skrajnem času s svojim vsestranskim vplivom, da bodo zamogle Dol. Novice zares izpolnjevati svoje koristno delo in da bodo kot tednik zamogle tem slavnjejše obhajati svojo 25letnico.

Uredništvo in upravišтво „Dol. Novic“.

GOSPODARSTVO.

Zimska reja in strežba doječih svinj in praseta.

V zimskem času je na doječo svinjo posebno skrb obračati, da se praseta ugodno razvijajo. Zlasti je paziti, da so svinjaki zadosti gorki in suhi. Praseta potrebujejo za ugoden razvoj mnogo toplote. Dober svinjak bi moral imeti najmanj 15° po Celziju. Če je svinjak mrzel in vlažen, gredo praseta rada po zlu ali se pa zanikerno razvijajo in zastajajo v rasti. Če ni svinjak zadosti gorak, potem je poiskati in napraviti v govejem hlevu potrebni prostor za svinjo s praseti. Za doječo svinjo je treba tudi, da je svinjak snažen in čist, da so tla suha in snažna in dobro nastljana. Le v tem slučaju, če bomo na vse to pazili, bo reja vspešna in dobičkonosna.

Kakor je gledati na to, da imamo zadosti gorke svinjake, tako je pa skrbeti po drugi strani tudi za zadostno

in zdravo klajo. Čim starejša so praseta, več potrebujejo mleka, zato se mora tudi svinja pozneje bolje krmiti, da nam preveč ne shujša in oslabi. V zimskem času je pri doječih svinjah paziti posebno na to, da se ji ne daje nagnjitega ali zmrzlega korenstva in da se sploh klaja močno in hitro ne menjava, ker se take napake takoj poznajo pri mleku in pri praseti. Ugodno vplivajo na mlečnost pri svinji kuhana pesa, korenje in krompir in kot močna krma pa ječmen in otrobi. Zelo ugodno vpliva na mlečnost tudi to, če moremo dajati svinji kaj sladkega posnetega mleka. Kisle in nakisane krme pa ni pokladati, ker dobe praseta drisko. Ravno tako napačno bi ravnali, ako bi svinjo pretečno redili in bi ji pokladali tako klajo, kakor se daje pitanim prašičem. Pri taki krmi se mleko tako izpremeni, da dobe praseta drisko in nam lahko poginejo. Korita je skrbno snažiti, zjedi po vsakem pokladanju odstraniti. Svinjak je redno izkidati.

Od tretjega tedna naprej se lahko vrže v svinjak nekoliko celega ječmena, da ga praseta pobirajo in zvečejo. V četrtem tednu se predloži prasatom nekoliko gorkega kravjega mleka in zmečkanega kuhanega krompirja, kateremu se primeša presejan ovsen zdrob, ali pa tudi ajdov zdrob in turšičen zdrob. Praseta se hitro privadijo taki klaji, katero jim je vselej sproti pripraviti in po 3 do 4 krat na dan pokladati. V tem času in že prej kaže nametati v svinjak sem in tja nekoliko prsti, da rijejo po njej in jo zvečejo. Tej prsti kaže primešati nekoliko oglja, pepela, krede. Vse to varuje praseta pred drisko in vpliva ugodno na prebavljanje. V starosti šestih tednov, ko je želodec dosti razvit, se začnejo praseta odstavljati. —r—

Za povzdigo vinske kupčije.

Splošna je tožba, da manjka vinskih kupcev in da je treba kaj ukreniti, da se te neznosne razmere zanaprej izboljšajo. Na shodu v Novem mestu se je dne 19. novembra poudarjalo, da se moremo poprijeti vinske trgovine združenimi močmi, kakor delajo naši konkurenti po drugih deželah, zlasti tudi, če hočemo z našimi vini ven iz dežele, kakor na Češko itd. Dne 3. decembra so se o tej stvari posvetovali tudi v Ljubljani pri deželnem odboru, kjer se je pod predsedstvom grofa Barbota zbralo dvajset veččakov od raznih strani naše vinorodne dežele.

Vsi so bili tega mnjenja, da se je treba združenimi močmi lotiti vinske trgovine in da je treba pred vsem v Ljubljani ustanoviti deželno vinsko zadružno, ki naj obsega vse vinorodne okraje kranjske dežele.

Pri tem posvetovanju se je naglašalo, da trpi naša kupčija pod konkurenco tujega vina in piva. Na Kranjskem se točijo hrovaška, štajarska, istrska, goriška, tirolska vina in mešanice teh vin, ki se točijo pod imenom dolenjskega cvička. Dolenjska je izgubila nekdanji trg na Gorenjskem,

kjer zalagajo vinski trgovci domače gostilničarje z raznimi vini. Nekdaj so pili na Gorenjskem in Spodnjem Koroškem izključno dolensko vino. Danes se točijo na Koroškem tirolska vina, na Gorenjskem istrska, goriška in hrvaška vina. Celo doma na Dolenjskem se toči po raznih krajih namesto domačega vina tuje vino in namesto domačih vinskih trgovin imamo v glavnih središčih trgovine z istrijanskim vinom. Gorenjski trg moramo pridobiti nazaj, ravno tako moramo pa tudi na Dolenjskem spodrivati vnanja vina. In če hočemo vrh tega z vinom še ven iz dežele, je neobhodno potrebno, da se kaj stori za vinsko trgovino. V tem oziru bo najbolje, ako osnujemo združenimi močmi deželno vinsko zadrugo! S tako trgovino bomo najlažje stopili v konkurenco z drugimi vini in najlažje prodirali v kraje, kjer želimo dobiti novih odjemalcev za naša vina. Ljubljana je središče dežele, kjer se steka vsa vinska kupčija iz cele dežele, iz Dolenjskega in Vipave. Tukaj je napraviti založno klet, iz katere bo zalagati gostilničarje po Gorenjskem in drugih krajih in iz katere bo iskati odjemalcev na Češkem. Z deželno zadrugo se bo pa tudi najlažje dobilo potrebna sredstva, ker so pri tem gospodarskem podjetju interesirani vsi vinogradniki in sploh cela dežela. Ta zadružna klet, ki se ima osnovati v Ljubljani, pa nima delati kupčije samo s svojimi vini, ki jih nakupi od članov-vinogradnikov, ampak ima tudi posredovati kupčijo in skrbeti, da se prodajajo vina tudi naravnost iz kleti posameznih članov. Po glavnih vinskih krajih pa se imajo osnovati v ta namen krajevni odbori, ki bodo podpirali in posredovali kupčijo z deželno zadrugo in ki bodo skrbeli v pripravnih krajih tudi za založne kleti, ki bodo zalagale ljubljansko centralo in odjemalce zadružne kleti s potrebnimi vini.

Na nas, vinogradniki, je sedaj, da se ganemo in da se pridružimo podjetju, ki se nam na korist ustanovlja in ki ima nam pomagati do boljše vinske kupčije. Zato pa vsi na noge! Vsak vinogradnik bi moral biti član deželne vinske zadruge!

—r—

Politični pregled.

O izidu včerajšnih volitev v kranjski deželni zbor došla so nam naslednja poročila: V celem novomeškem okraju oddanih je bilo 3816 glasov, od teh dobil je kandidat S. L. S. g. Martin Matjašič, župan v Rosalnicah 3169 glasov, protikandidatje gg. Peter Rauch 427, Anton Klinc 104, in kandidat soc. demokratov Franc Schiffrer 18 glasov. 96 glasov pa je bilo razcepljenih. — Izid volitve po drugih krajih Dolenjske nam do sedaj še ni znan.

V avstrijskem parlamentu, kjer se sedaj obravnava nujnost budgetnega provizorija, je položaj jako kritičen, ker vladna koalicija Čehov, Poljakov in Nemcev za ta predlog ne spravi skupaj dvetretjinske večine. Brez glasov jugoslovanskih poslancev, kateri so se združili v „Narodno zvezo“ in stopili v opozicijo radi krivic, ki se godijo Jugoslovanom, pade nujnost predloga in ž njo vlada ali pa parlament. Med jugoslovanskimi poslanci jih je večina mnenja, da je treba parlament razbiti in tako priti do novih volitev, ki bi s stališča Jugoslovanov zboljšale položaj v parlamentu. V korist parlamenta bi po mnenju mnogih Jugoslovanov bilo, če izginejo iz površja mladočeška stranka na desni in nemški „Freisinn“ na levi, kajti ti stranki nimajo nobenih tal več med ljudstvom. Ker so pa med Jugoslovani tudi taki, ki nočejo iti do skraj-

nosti, prevladuje za zdaj še radikalno mnenje. Od seje, ki jo ima „Narodna zveza“ v torek, je vse odvisno, posebno obstoj sedanjega parlamenta in vlade. Ker je položaj do skrajnosti napet, ni izključeno vladanje s paragrafom 14.

V Pragi radi nemirov mej Nemci in Čehi proglašeni preki sod se najbrže prekliče 14. t. m. Ob enem se tudi prekliče nošenje barv.

Dne 2. dec. bile so na Dunaju velike demonstracije nemško-nacijonalnih in laških dijakov. Italijanski dijaki so bili na poročilo, da umira v Trstu pri zadnjih nemirih ranjeni dijak, jako razburjeni in so napadli nemške dijake, ki so se sprehajali pred vseučiliščem. Trg pred univerzo je spraznila policija.

Na Hrvaškem ne skličejo prej sabora, dokler ne bo zagotovljeno, da bo delal in dokler izjav starostnega predsednika koalicija ne prekliče.

Vkljub raznim novicam o spopadih in nemirih po Bosni in Hercegovini in mejah teh dežel, vlada ondi popolen mir. Srbija in Črnagora nadaljujeta oboroževanje ter vsako puško in kilo smodnika razglasiti po časnikih. — Avstrija pa gotovo ne miruje, temveč dela, a dela mirno in s premislekom in sicer tako, da nepripravljene ne bo našel ne prvi ne drugi.

Bojkotnemu gibanju proti avstrijskemu blagu v Turčiji pridružiti se hoče tudi Srbija in se je v ta namen osnoval v Belgradu odbor, kateri bo vodil in nadziral bojkotno gibanje. Tudi v Italiji agitirajo za bojkotiranje avstrijskega blaga. Pogajanja, ki so se prekinila med Avstrijo in Turčijo, se zopet v kratkem ponove.

LISTEK.

Božičnica.

Veliko lepih sv. večerov sem že preživel, z veseljem se spominjam na te dneve neskalsene sreče in nedopovedljive blaženosti, a lanski sv. večer mi je bil najlepši: rešil sem prijatelju življenje.

Umete, kaj je v besedi: prijatelj? Ne samo po obrazu in obnašanju ljub vam človek, ampak človek, kojega srce in dušo ljubite kakor svojo, to je prijatelj, ki vam pa tudi vrača vašo ljubezen.

In umete, kaj se pravi: rešiti življenje? Seveda, vi menite, da sem ga potegnil izpod leda ali da sem ustrelil medveda, ki ga je rohneč že hotel objeti v smrt in pogubo, ali da sem ga prinesel iz goreče hiše. Kaj ne, tako me vi umete? Pa me ne razumete in me ne! Poslušajte torej!

Že dalj časa sem opazil iz pisem svojega prijatelja, da ga tare težka boleost. Povabil sem ga za božič k sebi. „Sicer prideš v tiho samoto, v mrzlo puščavo, a pod mojo streho kurim z ljubeznijo, ki te bo poživila, in našel boš mene, ki te ume in sočustvuje s teboj. Pridi torej! Zajcev in jerebic ti ne obetam za božično kosilo, tudi ne ognjenega vina, moje je krotko in milo, potic ne maraš, a spet bova vkup in potožil mi boš, jaz te bom pa potrpežljivo poslušal. Saj prost sem tiste dni in brez dela.“ In obljubil je, da pride.

Ustrašil sem se ga, ko sem ga videl na kolodvoru. Te prej tako jasne oči so bile kalne in motne, nič življenja ni bilo v njih, nič ognja, ki mora goreti v očesu mladega moža. Zdelo se mi je, da je pepelnica, ko sem mu pogledal v ljube oči, dasi je bil veseli sv. večer. Obraz in poteze resne, kakor poteze bronastega kipa, in nasmeh — moj Bog, če se je nasmejal kot dijak, kot mladenič, se je ta veseli smeh oprijel vseh, a sedaj, raji bi se jokal kot smejal ko vidim tak nasmeh.

Nisem silil vanj, da bi mi razodel svoje srčne rane. Govorila sva to in ono, a že iz vsakdanje govorice sem spoznal, da mrzi svet. Vem, da ni bolj krivičnega naziranja kakor je ono: vse sovražiti, nikomur zaupati, vseh se ogibati, z nikomur občeovati, nikomur storiti dobrote samo zato, ker je bil razočaran, prevarjen, ogoljufan, osleparjen, ker so ga prezrli, napak sodili

in mu podtikati slabih, podlih namenov. Vem, da je to napak, a vendar nisem mogel zameriti prijatelju njegove mrznje do sveta, ko mi je polagoma, sam od sebe, povedal zgodbo zadnjih let. Verjemite mi, moj prijatelj je poštenjak od nog do glave: laž se mu stуди, hliniti se ne zna — niti višjim. kar je danes neobhodno potrebno njemu, ki hoče zlezti kvišku; komur zaupa, zaupa vse; kogar ljubi, ljubi ga s celo dušo in ni je žrtve, katera bi mu bila pretežka zanj, ki ga resnično ljubi; lepih darov duha in srca mu je dal Bog, priden je, vsem rad postreže, z vsemi je ljubeznjiv. vsem hoče biti vse poln dobrote in uslužnosti, pa nikjer ne išče sebe. In da so njega krivično prezrli njegovi predstojniki, da so njega počrnili oni, ki jim je vse zaupal, da so njega zavržli, katerim se je izročil z dušo in srcem v najplemenitejši ljubezni: to je bilo tudi meni preveč. In ko je solzeč se končal z globokim vzdihom svojo povest, bilo je tudi meni težko, in skoraj bi mu bil pritrtil: pusti svet, ni vreden, da mu deliš dobrote, ko te ne ume! A kaj hasne taka mehkočutnost? Ne pristojajo možu! Mislil sem raji, kako bi mu pomagal, kako bi to delavno moč otel dobri stvari, njemu pa življenje. —

Kar se domislim, da sem povabljen na božičnico v sirotišču, še četrta manjka. Torej le naglo! Povabim prijatelja, a upira se. Ne odneham, „pojdi, da se razvedriš,“ mu velim, in slednjič me uboga. — — —

To so vam peli in deklamovali in govorili in igrali ti otroci! Komaj ped od tal je bilo dekletce, pa kako ljubko je govorilo in kako srčkano tudi zapelo. In nastopil je zbor mladih grl: hej, kako je to donelo!

„Slava Bogu na višavi;
Angeljci pojo,
Mir ljudem v nižavi
oznanijo.“

Svečano tiho je bilo v dvorani, ko nastopi zal deček. Stojč pred Jezuškom je prednašal krasno pesmico, v kateri se je večkrat ponavljalo

„Jezušček moj,
Tvoj sem, ves Tvoj.“

Le tam pa tam slišim za seboj pritajen vzdih.

Postrani pogledam prijatelja, radoveden sem bil, kako nanj vpliva to ozračje, polno božičnega milega veselja. Oko mu je bilo svetlo in rosno, lici lahno zarudeli, tisti mramornati izraz obraza se je nekoliko omehčal. Sestra prednica — kateri sem ga bil predstavil pred božičnico — je sedela poleg njega. Izobražena dama je, tako bi rekel svet. In to je ugajalo mojemu prijatelju. S finim čutom, kakor je lasten od srca dobrim in res plemenitim ženskam, je spoznala, da mu nekaj ni prav. In govorila je z njim med odmori, da bi ga razvedrila. Zanimal se je za vse, za zavod, za sirote, za njih napredek in vzgojo itd.

Pa spet so peli otroci. Iz vseh prelepih pesem pa je odmevala stara in veličastna božična, nebeška popevka: „Slava Bogu na višavi — mir ljudem na zemlji.“ — Slednjič so se zbrali otroci okrog lepo okrašenega božičnega drevesca v sosednji dvorani in z nepopisnim veseljem sprejeli v dar različne potrebne, koristne in lepe stvari, ki so jih naklonili dobrotniki zavoda in prijatelji sirot.

Kar pristopi prednica k meni in me poprosi, naj bi kot veroučitelj izpregovoril otrokom par besed. No, čisto sem pozabil na to, niti ene misli si nisem bil pripravil! Toda, kaj bi bil v zadregi sv. večer, ko se v svitu božičnega drevesca lepih mislij ponuja nebroj. In govoril sem gorko, pristrčno.

Otroci naj se zahvaljujejo dobrotnikom, z lepim vedenjem in pridnim učenjem pa molijo naj zanje. Zahvalil sem se v imenu zavoda vsem blagim dobrotnikom in jih prosil, naj tudi v prihodnje ne odtegnejo darežljive roke, tudi če bi ne našli hvaležnosti. Ker vse, kar storimo, bodi Bogu v čast in v srečo ljudem. Srečo svojo iščimo v Bogu ter v tem, da osrečujemo druge. Vse, kar se stori mladini, rodi stoterih sadov, ki se čisto res ne pokažejo takoj, pogosto prav pozno, a ne izostanejo nikoli.

Govoril pač nisem umerjeno in ubrano, a seglo je v srce, to sem bral na obrazih, to sem spoznal drugo jutro pri svojem prijatelju. —

Ko sem prišel božično jutro od treh sv. maš, me je že čakal. Pa ves izpremenjen, vedrega lica, jasnih očij, smejočih se usten.

In povedal mi je, da ga je sinočna božičnica popolnoma prerodila. Obljubil je, da vrže vse svoje svetobolje in svetožalje v vodo — žabam, ča je marajo, sam pa da se bo ravnal po tem, kar sem rekel sinoči: „srečo svojo išči v tem, da osrečiš druge“. Sploh, bil je ves preroden in nov, živ, šegav in šaljiv, da sem se kar čudil.

Božič in poprazniki njegovi so minuli hitro, prijatelj se je odpravil domu. In še enkrat mi je zatrdil, da ne pozabi te bo-

žičnice. Ves vesel sem ga spremil na kolodvor, ker vedel sem, da bo vse storil, da se obdrži na ti poti, značajan in odločen je nad vse.

„Često mi je pisal in se mi zahvaljeval, da sem mu rešil življenje. Moja zasluga pri tem je majhna, a kar je je, sem vesel. Koliko lepega, dobrega, koristnega je storil v tem času, kako ga ljubi zlasti mladina — je namreč, recimo: učitelj —, to sem kmalu izvedel.

Težek za srečo drugih je čisto pozabil — nase in na priznanje ter hvalo ljudi, a vedno bolj si prizadeva v svojem krogu postati vsem vse.

Pisal je zadnjič, da me letos o božiču spet obišče, da se mi zahvali še enkrat. To bo vesel božič! Dal Bog!

Fr. Salezij.

Piše se nam:

Iz Šmihela. — Veliko smo imeli v novomeški okolici slavnosti v proslavo cesarjevega jubileja. Vseh nam ni mogoče posebej omenjati, ali večer, ki ga je priredila dekliška meščanska šola v Šmihelu, je vreden, da se ga posebej omenja. Vprizorili so spevoigro od J. Schweiningerja „Živela Avstrija“ z besedilom Silvina Sardenka. Nova velika dvorana je bila popolnoma napolnjena. Med gosti smo opazili visokorodnega g. glavarja, mil. g. prošta, g. župana Zurca, g. vodjo Rohrmana in več drugih dostojanstvenikov. Težka skladba se je proizvajala tako eksaktno in dovršeno, da smo se čudili. Take veličastnosti in dovršenosti nismo pričakovali. Občinstvo je dajalo duška vidnemu navdušenju z večkratnim aplavzom, včasih celo sredi spevov. Tudi najstrožji kritik mora potrditi priznavalno sodbo z najlaskavejšimi izrazi. Višek v izpeljevanju težkoč je dosegel zbor v Vilharjevi „Kantati k šestdesetletnemu vladanju“, ki se je pela kot vložek za Kranjsko. Ko smo začuli očarujoči sopranski solospjev te kantate, je pač vsakdo mislil, da ima pred seboj izkušeno koncertno pevko. Da zmorejo gojenke meščanske šole kaj takega, nismo verjeli. Tudi dekoracija dvorane z novo cesarjevo soho z umetno izdelanimi transparenti je poslušalce razočarala. Kostumi reprezentantinj posamnih dežel so bili krasni, bogati, res karakteristični. — Tudi obrazi gospodičen so bili tako varčno izbrani, da so večinoma že sami izražali tip dotične dežele; spominjam le na Dalmatinsko, Štajersko in Ogrsko. S takimi prireditvami se uglati in obrusi estetični čut za lepoto gojenkam samim in poslušalcem. Občudovanja vredno je res prizadevanje čč. sester za vsestransko vzgojo njim izročene mladine. Celemu zavodu, čč. sestram in gospodičnam gojenkam, zlasti pa še čč. sestrama M. Mihaeli in M. Valentini, ki sta bili glavni voditeljici tega večera, čestitamo prav iz srca in kličemo: Naprej!

Iz Št. Jerneja. — Naše kat. slov. bralno in izobraževalno društvo je imelo dne 29. nov. t.l. v društveni sobi, svoj občni zbor. Predsednik nagovori in pozdravi v obilnem številu zbrane ude, ter si izprosi dovoljenje radi jubileja našega preljubega cesarja Franciška Jožefa I., da prečita v Domoljubu natisnen uvodni članek 2. dec. Ob koncu tega se je trikrat „Slava“ zaklicala cesarju, in se posebno priporočilo na drugi strani doma pazljivo prečitat krasno čestitko: S Habsburškim bo tronom vedno sreča trdna Avstrija. (Za šestdesetletnico Njegovemu Apostolskemu Veličanstvu cesarju Francišku Jožefu I.) Nato se je še pojasnilo več važnih reči od g. tajnika kaplana Leopolda Kolbezen. — Dnevni red se je izvršil mirno, ter navedel dohodke in stroške. Naznanilo se je tudi, da so tamburice že naročene za društvo Izvolil in potrdil se je zopet isti odbor s predsednikom g. Janezom Saje, nadučiteljem v pokoju. Ko so se še neke zadeve pojasnile, je predsednik sejo zaključil.

V torek zvečer je bila pa razsvetljava napovedana od našega novoizvoljenega župana gosp. Franceta Novoselc, trgovca. Takoj popoldne so že začeli lepe dolge zastave cesarske in narodne itd. obešati, ravno tako krasne balončke in druge slike predstavljajoče dogodke iz življenja in osebo cesarjevo itd. Streljali smo pa tudi. Ob 6. uri zvečer je začelo lepo pritrkavati v stolpu, kar so tudi začeli nažigavat po okrašenih oknih. Najrajši bi vse od kraja navedel, pa naj zadostuje, ako omenim lepo dekoracijo pri novi šoli, pošti, župnišču, orožnikih, županstvu, Majzeljnu, Volovcu in še pri mnogo drugih. Požarna bramba je z lampijoni korakala po vsem Št. Jerneju, za njo vse polno ljudi ter so prav navdušeno klicali: „Živijo!“ Bengalično razsvetljavo je preč. gosp. župnik Ant. Lesjak vprizoril. Vse je bilo prav lepo izvršeno in častitljivo!

2. decembra je bila ob 9. uri slovesna sv. maša. Pred začetkom je preč. g. župnik blagoslovil novo prekrasno šolsko zastavo. Potem je na prižnici v iznesenih besedah opisal namen zastave, podobe sv. Cirila in Metoda, na drugi sv. Alojzija. Priporočal šolski mladini posnemati te svetnike in za zastavo vstrajno hoditi, da pridejo v sv. nebesa. Omenil je zastave pri drugih društvih, potem pri vojaštvu in nazadnje o jubileju in 60 letnem vladanju našega presvitlega vladarja. Pri slovesni sv. maši so na koru izborni peli lepo Khaimovo mašo, ter bila dva blagoslova z zahvaljeno pesmijo ali „Tedeum“. Po končanem sv. opravilu v cerkvi, smo šli v novo šolo, kjer je učenec Hudoklin prav navdušeno lepo deklamiral čestitko presvitlemu cesarju, katerega smo potem pozdravili z trikratnim „Živijo“. Zapeli so na to „Naš cesar“. Potem kazali slike iz življenja presvetlega cesarja, da smo videli vse te dogodke iz življenja njegovega vladarstva. Konečno smo skupno zapeli dve kitici cesarske pesmi in se mirno razšli. Ravno tako se tudi mi Šent-Jernejčani klanjamo našemu preljubemu vladarju Francišku Jožefu I., kakor je nagovoril vladarja o priliki kranjske deputacije, naš deželni glavar pl. Suklje. I. S. H.

Iz Adlešič, 7. dec. 1908. — Kakor povsod širom Avstrije, tako smo tudi mi obhajali kar najbolj mogoče slovesno šestdesetletnico našega vladarja Franc Jožefa I. Predvečer se je slovesno zvonilo. Tudi topič se je oglašal posamezno v tiho noč. Drugi dan je bila slovesna sv. maša z blagoslovi. Maše so se udeležili šolski otroci iz Adlešičke šole, deloma iz Tribučke, gosp. župan z občinskimi odborniki, c. kr. orožništvo in veliko drugega ljudstva. Cerkev, župnišče, šola so bili z zastavami okinčani. Po sv. maši so otroci v šoli deklamovali, peli, in potem so se jim razdelile spominske knjižice. Nato so se podali otroci in nekateri odborniki na dom gosp. župana, kjer so otroci dobili kosilo, po eno ali dve žemlji, in nekaj kupic vina. Po kosilu so se razdelili spomini šolarjem v obliki kronic. Potem so se otroci, zapevši cesarsko pesem, podali na dom. Pa skoraj bi bil pozabil omeniti, da so šolski otroci precejšnjo svoto zložili za ubožni sklad isti dan, da se odpošlje osrednjemu odboru. Lepi dar je preč. gosp. župnik Šašelj daroval za ubožne otroke, in sicer 20 K. Živeli! Kakor slišimo, imeli bomo v nedeljo pred božičem imeniten dan. Prišel se bo preč. g. župniku „zlati zaslužni križec s krono“. Občinski odbor ima zdaj priložnost, imenovati preč. gosp. župnika častnim občanom. Enkrat se je govorilo o tem še ob času pokojnega župana. To bi bilo ob enem za 25 letnico župnikovega bivanja pri nas, ki jo bo prihodnje leto preč. gosp. župnik obhajal. Če znajo na Dunaju ceniti zasluge našega preč. gosp. župnika, kako bi jih mi ne znali. Saj je vendar veliko storil za našo občino in faro.

Minoli teden so dobili nekateri posestniki v naši občini krmo. Večina posestnikov je naročilo krmo potom podzemeljske posojilnice. Dobili jo bomo v polovici januarja. Vinska trgovina gre tudi pri nas bolj počasi. Vendar se plačuje od 36 do 40 K hl.

Domače vesti.

(Odlikovanja ob vladarjevem jubileju.) Mej mnogimi osebami, ki so bile dne 30. nov. odlikovane, bilo jih je tudi dokaj iz Kranjske, mej njimi sledeči: plemič je postal kranjski deželni glavar, državni in deželni poslanec g. Franc Šuklje. Komturni križec Franc Jožefovega reda z zvezdo je dobil državni in deželni poslanec ter deželni odbornik g. dr. Ivan Šušteršič. Komturni križec Franc Jožefovega reda je bil podeljen kanoniku in generalnemu vikarju g. Ivanu Flisu in Ljubljani. Red železne krone tretjega razreda sta dobila kamornik, kranjski deželni odbornik in graščak g. grof Jožef Barbo-Waxenstein in graščak g. Nikolaj vitez Gutmannsthal-Benvenutti. Viteški križec Franc Jožefovega reda je podeljen dekanu in župniku v Ribnici preč. g. Franc Dolinarju, kanoniku v Novem mestu preč. g. Franc Povšet, dekanu in župniku v Stari Loki preč. g. Franc Kumer in dekanu in župniku v Leskovcu preč. g. Franc Schweiger-ju. Cesarska svetnika sta postala kočevski župan g. Franc Loy in ravnatelj kmetijske družbe v Ljubljani g. Gustav Pirc. Zlati zaslužni križec s krono so dobili mej drugimi: župan v Kamnigori g. Kappus pl. Pichelstein, deželni poslanec in župan v Grosupljem g. Franc Košak, župnik v Adlešičah preč. g. Ivan Šašelj, okr. komisar v Črnomlju g. Oton Merk in fin. straže nadkomisar v Ljubljani g. Jurij Pfeifer. Zlati zaslužni križec so prejeli: stavbni komisar v Novem mestu g. Rudolf Franc, nadučitelj v Zatičini g. Franc Kovač, nadučitelj v Mozlju g. Matija Krauland, oficijal v Novem mestu g. Ivan Mlaker, nadučitelj v Črnomlju g. Franc Šetina, župan

v Žužemberku g. Ivan Vehovec in posestnik v Gradacu g. Dominus Vezič. Srebrni zaslužni križec s krono je prejel župan v Škocijanu g. Ivan Picej.

(Častno občanstvo) je v slavnostni seji dne 2. dec. odbor občine Prečina jednoglasno podelil mil. gosp. proštu dr. Seb. Elbertu vsled mnogih zaslug pri zgradbi nove cerkve in drugih dobrotnih naklonjenosti tamošnji občini. V isti slavnostni seji je podelil odbor enoglasno častno občanstvo tudi c. kr. okrajnemu glavarju g. baronu Viljemu Rechbach vsled zaslug za blagor občine, posebno za zgradbo nove šole in cerkve. V isti slavnostni seji je tudi občina pristopila v družbo za varstvo otrok in mladinske oskrbi kot ustanovnica.

(Premembe pri duhovnikih.) Č. g. kaplan Bertold Bartel je premeščen iz Kostanjevice v Sostro. — Nameščeni so č. gg. Janez Kovač kot kaplan v Stari Loki, J. Klemenčič v Kostanjevici in Jos. Lavtar v Železnikih. — Župnija sv. Trojica pri Trzišču je podeljena č. g. Francišku Vidmar, kaplanu v Krškem. —

(Jubilejno slavnost v Novem mestu) obhajali smo na sledeč način: Na predvečer 1. t. m. svirala je mestna in meščanske garde godba, katero je spremljalo veliko število mestnih gardistov z lampijoni, po mestu ter se ustavila in igrala pred okrajnim glavarstvom, poveljstvom žandarmerijskega oddelka in stanovanjem gospoda župana. Razsvetljava mesta se je opustila in je mestna občina kakor tudi prebivalstvo podarilo znatne zneske „za otroka“ in mestnim revežem. Zjutraj 2. dec. priredila je godba budnico po z zastavami okrašenem mestu. Ob 10. uri pa je imel v kapiteljski cerkvi mil. g. prošt dr. Seb. Elbert ob obli asistenci slovesno sv. mašo z zahvalnico, katere so se udeležili vsi mestni uradniki, uradniki vseh c. kr. uradov in mnogobrojno pobožnega občinstva. Glavne dele sv. maše naznanjali so strelji pred cerkvijo stoječe uniformirane meščanske garde. Po sv. opravilu, ki se je končalo s cesarsko pesmijo, defilirala je meščanska garda pred okrajnim glavarstvom. Udanostnih odposlancev se je zglasilo pri gosp. okrajnemu glavarju: Mil. gosp. prošt dr. Seb. Elbert v imenu kapiteljske in dekanije duhovščine, preč. g. prior č. usmiljenih bratov v Kandiji, preč. g. gvardijan č. oo. franciskanov, občinski zastopi Novega mesta in Kandije, odposlanci voj. veteranskega društva, prost. gasilnega društva, okr. bolniške blagajne in kmetijske šole na Grmu. — V teku tega dneva vršile so se tudi slavnosti prirejene od tukajšnje c. kr. gimnazije, deške šole in dekliške šole v prostorih Narodne čitalnice na jako slovesen način. 3. t. m. slavili so 60 letnico presvitlega cesarja tudi obrtni in trgovski vajenci v prostorih Nar. čitalnice. V obče obhajala se je ta redka slovesnost ne le po celi Kranjski, temveč po širni Avstriji in vseh ostalih krajih, kjer živé avstrijski podaniki, na jako slovesen način.

(Umrl) je po kratkem bolehanju dne 9. avgusta t. l. na Drski pri Novem mestu gospod Florjan Kalinger, učitelj v p. in posestnik. Pokojnik je dočakal visoko starost 82 let. Rodil se je v Stopičah l. 1827; v mladosti je služboval začetkoma kot organist v Polomu in v Soteski, v letih 1852. in 1853. je obiskoval tedanjo učiteljsko pripravnico (preparandijo) v Idriji. Bil je tačas že oženjen. Kot učitelj je služboval na raznih krajih. Prva njegova služba je bila v Toplicah, kjer je služboval 6 let; od tu je prišel v Črmošnjice, pozneje v Boštanj. Nekoliko let je služboval v Zdoleh na Štajerskem. Pozneje je bil nastavljen v Mirni peči, Vavti vasi in zadnje njegovo službeno mesto je bila Radovica, kjer je bil zelo priljubljen in spoštovan. Služil je nad 42 let, dokler se ni pred 12. leti podal v zaslužni pokoj, še čvrst na duhu. Bil je dober učitelj in pevec, bil je pa tudi vnet sadjar in čebelar. Kljub svojim bornim dohodkom se je zelo trudil, da je krščansko in dobro vzgojil svoje otroke, izmed katerih je eden njegovih sinov sedaj c. kr. okrajni šolski nadzornik v Kranju. — Pogreb, ki se je vršil dne 11. t. m. na pokopališču v Šmihel, je pričal, da je ranjki užival vsestransko spoštovanje. Učitelji-kolegi zapeli so mu pred hišo „Nad zvezdami“, na grobu „Blagor mu“, spremlila ga je velika množica znancev na zadnjem potu; med njimi župan Šmihel-stopiški g. I. Zirc, c. kr. okrajni šolski nadzornik g. I. Turk in 21 njegovih bivših kolegov učiteljev in učiteljic iz novomeškega okraja, izmed starejših kolegov je bil tudi gospod I. Sajé, nadučitelj v pokoju v St. Jerneju, s katerim sta bila sošolca. Pokojnik je bil vse svoje življenje zelo delaven, priazen v obče vanju in povsod priljubljen. Še pred 2 letoma je praznoval v svojem rojstvenem kraju v Stopičah demantno poroko, obdan od svojih mnogih otrok, vnukov in pravnukov. — N. v m. p.!

(Umrl) je dne 12. t. m. v Celovcu vodja tiskarne Družbe sv. Mohorja, gosp. Vekoslav Legat, po daljši bolezni, previden

s sv. zakramenti za umirajoče, star 56 let. Rajnik je bil častni občan občin Globasnica, Bistrica in Medgorje na Koroškem in častni član mnogih narodnih društev. Pogreb za probujo koroških Slovencev jako zasluženega moža je danes 15. t. m. na pokopališču v Ljubljani. Vrlemu možu sveti večna luč!

(Umrli) je dne 3. t. m. na Suhoru pri Metliki nadučiteljeva soproga gospa Frančiška Perko roj. Smuk v 42. letu svoje dōbe. Sveti ji večna luč!

• (Prednica) v tukajšnji cesarice Elizabete ženski bolnici je postala č. sestra Agnes Hudē, doma iz Mirne peči.

• (Poziv g. županom.) Ker se v cesarice Elizabete bolnico v Novem mestu še vedno priglašajo za vzprejem bolnice, katere imajo ali pomanjkljivo ali nepravilno ubožno spričevalo, se da gg. županom sledeče na znanje: Vsaka bolnica, katera želi biti oskrbovana na deželne stroške, naj prinese ubožno spričevalo, v katerem naj bo izrecno izražena pristojnost in plačilanežmožnost bolnice. Vsako tako spričevalo mora biti podpisano od g. župana ali njegovega namestnika in od g. župnika ali njegovega namestnika. Opremljeno mora biti to spričevalo s pečati obeh uradov. Ako pa kaka bolnica ni pristojna v občino, v katerej stanuje, naj prinese seboj dva ubožna spričevala in sicer eno od domovinske občine, drugo pa od občine v katerej stanuje; oba spričevala morata biti v goranjem smislu izgotovljena. Ako kaka bolnica sama plača oskrbne stroške, se seveda sprejme brez vsakih listin.

(Cesarice Elizabete bolnica v Novem mestu) je začela delovati dne 10. novembra 1908 ter je vzprejela do 11. t. m. 26 bolnic v svojo oskrbo. Bolnici prihiteli so na pomoč z različnimi darovi sledeči dobrotniki: Premilostljivi prošt g. dr. Elbert dva lična in zelo krasna oltarja; g. Antonija pl. Fichtenau, veleposestnica, sodec vina in več mernikov krompirja; neimenovana gospa več zlatnine in srebrnine; zapuščina veleč. g. kanonika Hočevarja kopalne banje, aparati za parno kopel in vino; g. Ivan Radelj, posestnik v Ponikvah nekaj krompirja in kolerabe; g. Franc Santel, posestnik v Ljubljani in rodbina Fabjan v Ljubljani po 20 K, slavna mestna hranilnica v Novem mestu 250 K; g. Avgusta Kalčič stensko uro, svetilko in nekaj svečnikov; g. profesor Franc Vadnjal, veliko svetilko; g. Marija Kolenc, veliko stensko podobō Matere Božje; g. lekarnar Josip Bergmann več steklenic kuhanega sadja (kompota) in družega sočivja kakor tudi nekaj hrastovega lesa in druge hišne potrebščine; g. Ida Vidic, soproga c. kr. poštnega oskrbnika, sočivje in zelenjavo; g. Herman Goriany, veleposestnik na Ruprčvrhu drva po znižani ceni; g. Franc Majzelj, posestnik v Beli cerkvi več mernikov jabolk; g. Janez Ferlič in g. Jos. Ogoreutz, župan, večkratno brezplačno dovažanje iz kolodvora; g. Ludvik Ferlič, brezplačno dovažanje ledu; g. Elizabeta Fränkel na Dunaju 50 K; tvrdka J. Krajec nasl. križ za oltar; g. Sidonija Jeschenagg 2 vazi za oltar; prečast. g. kanonik Povše krasni mašni misale; g. dr. Defranceschijeva dva oleandra; gdč. Marija Clarici, šolska voditeljica jedno juho, prečast. kelegijatni kapitelj nekaj rož. Ker je vsak začetek težak, boriti se mora tudi naš novoustanovljeni zavod z materijalnimi težkočami in je vse hvale vredna darežljivost imenovanih dobrotnikov, kateri naj bi kmalu našli mnogo posne-movalcev. Mile darove sprejema mil. gospod prošt in č. sestre usmiljenke. Imena darovalcev se bodo izkazala v „Dolenjskih Novicah“. Bog povrni vsem stoterokrat!

(Prošnja.) Prosi se blagovoljnih darov za oltar sv. Elizabete v kapelici č. sester in za oltar Sv. Križa v veliki bolniški dvorani nove bolnice.

(Iz Kandije.) Mesto razsvetljuje k 60-letnici presvitlega vladarja se je po Kandiji pobiralo za občinske reveže. Iz nabrane svote je bilo pogoščenih dne 2. dec. 12 ubožcev. Koncem kosila, ki je precej dolgo trajal, je zapelo vseh 12 revežev — vsi so bili že stari, res onemogli — cesarsko pesem, in v pravi združenosti so zaklicali svojemu vrlemu županu trikratni „živio“, ki jim je preskrbel, da so mogli tako lepo proslaviti spomin jubila. Z željo, da bi kmalu nastopila 70-letnica, da bi jo zopet tako praznovali pri Kušlanu, so se razšli.

(Mestna hranilnica v Novem mestu.) V mesecu novembru 1908 je 237 strank vložilo 89.691 K 28 h; 204 stranke vzdignile 60.295 K 70 h; torej več vložilo 29.395 K 58 h; trem strankam se je izplačalo hipotečnih posojil 4200 K; 356 menic se je eskomptovalo za 107.944 K; stanje vlog 3.361.852 K 13 h; denarni promet 501.404 K 70 h; vseh strank bilo je 1178.

(V političnem okraju Novo mesto), ki šteje 48.970 prebivalcev, je bilo v tretjem četrtletju 48 parov poročenih. Rojenih je bilo 356, umrlo pa jih je 241, mej temi 110 otrok v

starosti do 5. leta. V starosti od 50 do 70 let umrlo jih je 31, nad 70 let pa 47 ljudi. Umrlo jih je 20 na jetiki, 7 na pljučnici, 3 na oslovskem kašlju, 4 na davici, 12 na škrlatici, 1 na legarju, 14 na slučajnih smrtnih poškodbah in 2 na uboju in umoru, vsi drugi umrli so na raznih drugih boleznih.

(Poštne določbe) z ozirom na množeci se vožno-poštni promet v božični dōbi, katere smo priobčili v Dol. Novicah št. 24. lanskega leta, ostanejo tudi za letos nespremenjene.

(Prihodnji semenj v Kandiji) bo v četrtek, dne 17. t. m. Kupci in prodajalci se uljudno vabijo.

(Za božična darila, božična drevesca za uboge i. t. d.) ponuja družba Sv. P. Claverja posamezne izvode ilustriranega misijonskega časopisa „Odmev iz Afrike“ v dovoljnem številu brezplačno in poštne prosto. Razširjanje dobrega berila med ljudstvo je znano najpotrebnejše dobro delo naše dobe. Narōča se: „Sv. P. Claverja družba za afrikanske misijone, Trst, Via del Ronco št. 6., in Ljubljana, Frančiškanske ulice št. 8.

(Legar) pojavil se je v Mrzli luži, občine Čatež, politični okraj Krško. Dosedaj je zbolelo na tej nevarni bolezni 8 moških, 11 žensk in 14 otrok; 3 moški, 3 ženske in 7 otrok je zopet ozdravelo, vsi drugi so še v zdravniški oskrbi. Vzrok bolezni je najbrže slaba pitna voda.

(Mesečno poročilo) v bolnici usmiljenih bratov oskrbovanih bolnikov. V teku meseca novembra se je sprejelo v bolnico 109 bolnikov. Bolnišnico zapustilo je 76 ozdravljenih, 28 zboljšanih, 1 neozdravljen. Umrlo jih je 9, in sicer 1 vsled pljučnice, 3 pljučna tuberkuloza, 1 vsled zmečkanega čoka, 1 vsled vnetja možganov, 1 vsled kroničnega črevesnega katarja, 1 vsled sarcome v trebuhu, 1 vsled mesnika na vratu. — Oskrbovalnih dni se je nabralo 2555, na vsako osebo pride povprečno 13.81 dni. Koncem meseca je ostalo v oskrbovanju 71 bolnikov.

(Nezgoda.) Prebodel se je Janez Molek, posestnik iz Slamne vasi št. 26, občina Radovica. Ko je osekaval neko drevo, se mu je spodrsnilo in je priletel na pokoncu stoječi drog, ter si pretrgal črevo in mehur. Pripeljali so ga v bolnico v Kandijo, kjer je še isti dan umrl.

(Poskus samoumora.) Duh se je omračil čevljarskemu mojstru Janezu Smrekar iz Mokronoga. Poskusil se je usmrtiti, zato se je oddalil od doma, vzel nož in si prizadel več smrtonosnih ran. Prerezal si je trebuh, prebodel prsno votlino v obližju srca, a srca ni rnil, prerezal si je tudi vrat in zadal še en sunek na sence. Prvo obvezo mu je napravil g. dr. Hočevar, potem ga pa poslal v bolnico v Kandijo, kjer so mu rane zašili in znova obvezali. Kakor se je čulo, je zadnje dneve svojega življenja jako potrpežljivo preživel in ni bilo čuti tožeče besede iz njegovih ust. — Jako pobožno je prejel sv. zakramente za umirajoče, obžaloval svoj čin in že čez dva dni izdihnil svojo dušo. Kaj ga je k temu gnalo, ni znano.

(Alkohol, človeški morilec.) Mihalič Avgust je popival v nedeljo dne 6. decembra do pozne noči. Obiskal je več gostiln, kakor je bila to že njegova navada. — V zadnji gostilni na Brodu pri Kandiji je ostal najdlje časa — navlekel se ga je že precej, zato je pa postal tudi siten in drugim gostom nadležen, tako, da so vsled njega hoteli vsi gosti oditi in zapustiti gostilno, zato je bil primoran gostilničar ga odsloviti. — Ko je odhajal, sešla sta se skupaj zunaj na hodniku s Ant. Hrovatom, se pograbila (menda za res), pri tem pa se zaletela s predhišnega hodnika in oba padla kakih tri metre globoko na glavo. Mihalič je bil odspodaj, zato je pa tudi več dobil. — Kaj se je zgodilo, se takoj ni vedlo, pobrali so težko poškodovanega Mihaliča, ga naložili na voz in takoj peljali v bolnico usmiljenih bratov, kjer so že umirajočega položili na nosilnice in ga prinesli na hodnik, kjer je že v zadnjih zdihlejih prejel sv. poslednje olje in papežev blagoslov iz roke č. g. P. Bernarda, in po preteku desetih minut je bil že mrtev. — Pri sodnijski obdukciji se je dognalo in videlo, da je črepinja vsa razbita, in da je ponesrečenec vsled otrpnenja možganov preminul. Zadnji čas je bil Mihalič v službi pri g. Jos. Košiček, prej pa je bil dlje časa pri g. Jos. Zurcu v Kandiji. Njegov nasprotnik je zadobil samo lahke poškodbe, nekaj prask po čelu, katere se mu bodo kmalu zacelile.

Gospodarske stvari.

— (Vinska kupčija) malone miruje na Dolenjskem, ker manjka odjemalcev za naša vina vsled konkurence tujih vin. Vsak išče le cenena vina, naj jih dobi kjer si bodi. Domača vina za-

stajajo, dočim se vpečujejo razna vina od zunaj. Ker je letos povsod dosti vina, opozarjamo vnovič naše vinogradnike, da nastavljajo zmerne cene. Treba nam je letos konkurirati s ceno, s kakovostjo vina in s pošteno in dobro postrežbo. Seveda ima vsaka stvar svoje meje in tudi vina ne moremo oddajati pod ceno. Toliko kolikor nas stane, moramo dobiti zanj. Upati je pa, da se zboljša kupčija do spomladi tudi za naša vina.

— (Posredovanje vinske kupčije.) Kmetijska podružnica novomeška je pripravljena, opozarjati vnanje odjemalce na naše vino tudi s tem, da hoče ponudbe naših vinogradnikov priobčiti na posebnih listih (ofertnih listih), ki se imajo razposlati na poklicane strani. Zato se obrača do vseh vinogradnikov, ki želijo, da se ponudi njih vino v prodajo, s prošnjo, da ji naznajo množino vina in vrsto vina (belo vino, rudeči cviček itd.) kakor tudi ceno, po kateri imajo vina na prodaj. Vse te ponudbe se imajo natisniti po vrsti, to je po vinskih legah in okrajih in razposlati domačim in vnanjim gostilničarjem in vinskim trgovcem.

— (Umetna gnojila) ki jih je naročila kmetijska podružnica, so došla že prejšnji teden. Opozarjamo na to vse naročnike z nujno prošnjo, da pridejo takoj po nje, ker je zadnji čas, da se vzamejo iz skladišča na novomeškem kolodvoru. Skladišče je prepustil iz posebne prijaznosti — kakor že večkrat prej — grajščak iz Rupčvrha g. Goriany, kateremu smo za to hvalo dolžni.

— (Diplome od jubilejne sadne in grozdne razstave,) ki jo je priredila letošnja jesen kmetijska podružnica novomeška na Grmu, so gotove in se imajo odlikovancem oddati. Oddaljenim udeležnikom razstave se imajo doposlati po pošti, bližnjim pa razdeliti na Grmu. Zato prosim kmetijska podružnica vse, ki so bili iz novomeške okolice odlikovani z diplomami in imajo večkrat v mestu opraviti, da se potrudijo sami na Grm, kjer se jim izroči diploma. Diplome se bodo oddajale v ponedeljek dne 21. dec. t. l.

— (Suha zima.) Letošnja suša se kaže že v tretje. Po suhem poletju smo dobili suho jesen in sedaj imamo zopet suho zimo brez snega. Pozne setve zimske pšenice in rži so komaj izhajale, toliko da so pribodle iz zemlje. Vsled mraza je zemlja dobro zmrznjena, želeči pa je, da jo v varstvo zimske setve čimprej pokrije snežena odeja.

— (Ravnanje s hlevskim gnojem) je pri nas v obče pomanjkljivo in slabo. Gnoj je treba na gnojišču poravnati in dobro tlačiti, da se pravilno razkrojuje in godi! Če ga puščamo v nemar, da nam leži razkopan kakor ga ravno pri kidanju namerčemo, potem nam na vrhu zmrzuje in ostane surov, ne glede na to, da se nam iz njega mnogo lažje zgube razne redilne snovi, ki bi sicer ostale v dobro stlačenem gnoju. Ker ima biti gnoj vedno tudi nekoliko vlažen, je prav, če ga v suhem vremenu zalijemo.

— (Trebljenje grmovja.) Po naših travnikih in mejah vidimo dosti nepotrebnega grmovja, ki ni za drugo, kakor da jemlje prostor in da žali oko mimoidočih, ki so vajeni, da je vsak prostor dobro obdelan in skrbno izrabljen. Kjer je treba koristnim ptičkom zavetja in gnezdišč, tam naj raste grm, povsod drugod naj se pa potrebi in odstrani grmovje. Prav letošnja zima je nudila dosedaj dosti prilike za čiščenje travniških prostorov in obraščenih meja.

— (Zimska jajca.) Če hočeš od kokoši tudi po zimi jajce, potem je treba, da jih imaš na gorkem in da skrbiš za tečno pičo. Jajce ima mnogo redilnih snovi v sebi in je treba kokošim zagadati precej gradiva, da ti neso jajca. Čez poletje dobi kokoš mnogo prikladnega živeža zunaj na prostem, po zimi je pa treba, da vse to nadomestimo z dobro in prikladno pičo doma po kur-nikih. Turšica ni dobra za nesne kokoši. Z njo se kokoši debele. Izmed zrnja je posebno dober ječmen, ki naj se poklada popoldne. Zjutraj naj se poklada primerno gorka kuha iz krompirja, kateri se primeša deteljna rezanica ali deteljni sempir, ki ga kaže prej popariti (najbolje že na predvečer) in pustiti v pokritih posodah nekaj časa stati, in pšenične otrobi ali pa lanene tropine. Ker potrebuje kokoš za tvorbo jajčne lupine mnogo apna, je prav, če se jajčje lupine zbirajo, stolčejo in med pičo pomešajo. Lahko se daje namesto tega tudi klajno apno.

— (Domače kokoške pleme) ima zlasti to prednost, ki je ne smemo podcenjati, da je utrjeno za naše razmere, sicer pa dobro za meso in za nesenje. Ko bi naše gospodinje skrbno odbirale kokoši za rejo, gotovo bi se dalo naše plemo še močno izboljšati v svojih lastnostih.

Velezanimivo pismo.

Vlč. g. kanonik Virant je hranil med svojimi pismi tudi velezanimivo pismo, ki ga je pisal naš slavn misijonar rojak **Friderik Baraga** svojemu prijatelju Kosecu. Le starinska vrednost takih pisem je velika, saj je iz roke moža, ki s ponosom zre nanj dežela naša; drugič pa kaže to pismo tako jasno in ljubeče duha, ki ga ima veliki apostol v daljni deželi: pri skrbi za sebi izročene ne pozabi tudi ljubezni, ki jo je dolžan svojim. — Gosp. kanonik nam je prepustil pismo v ponatis, potem ga bo pa daroval knezoškofijskemu muzeju. — Pismo se glasi v originalu:

Hochwürdiger Herr Kosec! Mein werthester Freund!

Ungemein erfreute mich die Nachricht von meiner Schwester Amalia, daß Sie der Hofmeister ihrer Kinder sind. Ich danke Gott, der es nach Seiner anbethungswürdigen Vorsehung so gefügt hat, daß diese guten Kinder einen Priester zu ihrem Erzieher erhalten haben. Gefährlich sind die Jahre der Jugend und bleibend die in dieser Periode des Lebens empfangenen Eindrücke, die guten wie die bösen. Glückliche die Jugend, die durch eine fromme Hand geleitet, den Weg der Tugend nie verliert, und durch ununterbrochene Tugendübung sich die Jugend gleichsam zur zweyten Natur macht. — Ich bitte Sie sehr dringend, mein werthester Freund! seyen Sie diesen mir so werthen Kindern ein wahrer Schutzengel. Præcede eos et custodi in via, et introduc in locum, quem paravit eis Dominus... Duc eos sanos... et bonis omnibus per te repleantur. —

Ich will nicht ermangeln, für den guten Erfolg Ihrer Bemühungen zu bethen: und bitte Sie, mir den nühmlichen Freundschaftsdienst zu erweisen.

Mit aufrichtiger Liebe Ihr dankbarer Freund

Friedrich Baraga, Missionär.

Mission St. Maria am Grand-River, den 10. März 1834.

Častiti gospod Kosec! Najdražji mi prijatelj!

Neizrečeno me je razveselilo poročilo moje sestre Amalijs, da ste postali Vi izgojitelj in učitelj njenih otrok. Boga zahvaljujem, da je v svoji česčenjavredni previdnosti dal dobrim otrokom duhovnika za domačega učitelja. Nevarnostipolna so mladostna leta in stalni so vtisi, ki jih prejme človek v tej dobi, tako dobri kot slabi. Srečna mladina, ki ob roki pobožnega vodnika ne izgubi čednostne poti in si z neprestanimi krepostnimi dejanji prisvoji čednost kot nekako drugo naravo. Zelo Vas prosim, najdražji mi prijatelj, bodite tem otrokom, ki jih tako ljubim, res angelj varuh. Præcede eos, et custodi in via, et introduc in locum, quem paravit eis Dominus... Duc eos sanos... et bonis omnibus per te repleantur. — (Hodi pred njimi in varuj jih na poti, pripelji jih na kraj, ki ga jim je pripravil Gospod. Vodi jih zdrave in z vsem dobrim jih napolni.)

Za srečen uspeh Vaših prizadevanj hočem goreče moliti; prosim, da izkažete tudi Vi meni isto prijateljsko uslugo.

V odkritosrčni ljubezni Vaš hvaležni prijatelj

Friderik Baraga, misijonar.

Misijon sv. Marija ob Grand-River, dne 10. marca 1834.

Gotovo je najti še tuintam takih znamenitih listin; naj se zbirajo in objavljajo!

Smešnice.

(Vrta soproga.) Pšeničarica je vrta žena, kajti sleherni večer pošlje hlapca s samokolnico k vaškemu gostilničarju po svojega moža, da — staremu ni treba peš domu.

(Dobro zasolil.) Postarana dama (priliznjeno): „Koliko let mi prisodite, gospod?“ — Gospod (jezno): „Nič! saj jih imate že tako zadosti!“

(Čudna pristojnost.) Sodnik: „Vi ste pristojni na Dunaj?“ — Priča: „Večidel da.“ — Sodnik: „Tega ne razumem, kako menite to?“ — Priča: „Vidite gospod sodnik, to je tako: rojen sem bil v Budjevicah, sedaj sem pa vže nad osem let na Dunaju. Ko sem prišel, sem tehtal 50 kil, a sedaj tehtam 110 kil. Torej je 50 kil pristojnih v Budjevice in večina, to je 60 kil, na Dunaj.“

(Da jej ne šine v glavo!) Kmetica dekli, ki pelje v dežju mleko v mesto. „Nežka, kaj si tako abotna, kaj ti ne gre v glavo, da bi odkrila posode od mleka ako dežuje?“ —

(Občutljiv sosed.) V krēmi pri fari stepi so se prav močno. Pri tej priliki je Janez svojemu sosedu Nacetu zlomil rebro, ušesno mreno pretrgal, oko iztaknil, nos pohabil in polovico brk izpulil. Vsled tega toži Nace Janeza in oba prideta pred sodnika. — Sodnik: „No Janez, vi ste vašega soseda Naceta lepo izdelali! Saj je na pol mrtev!“ — Janez: „O gospod sodnik, s tem filistrom se že ne bom nikoli več pretepal! Zaradi teh majhnih bolečin, ki sem mu jih prizadejal, čuti se baš razžaljenega. No, s tem pač nočem nič več opraviti imeti.“

Darovi za dijaško kuhinjo v Novem mestu.

Vlč. g. Andr. Česenj, župnik 10 K; g. kancelist Čizmek 2 K; Neimenovan 20 K; Neimenovan 10 K; Neimenovan trgovec 5 K; nabral 5 K; gospa Emilija Maurer mesto venca na krsto pok. kanonika J. Hočevar 15 K; Pavlin Josip, krojaški mojster 2 K; vlč. g. župnik Fr. Česarek 10 K; Angela Česarek 2 K; novomeška branilnica ob priliki 60letnice presvitlega cesarja 300 K. Živil so darovali: župljani iz Mirne peči zopet 1 voz krompirja, repe. Iz Zaboršta pri Mirni peči 3 vreče krompirja in repe. Iz St. Jerneja 3 meriike krompirja in pol mernika fižola. Gosp. Rueh iz Kostanjevice 6 mernikov krompirja. Jože Murgelj iz Daljnega vrha 2 vreči krompirja in repe. Mesto in Kandija za mesec december 44 K. — Vsem dobrotnikom izrekam najtoplejšo zahvalo — zlasti še slavni novomeški branilnici za njeno res veliko darilo. Bog bodi vsem plačnik! — Ob enem pa lepo prosim še nadalje podpore. Jako bi se mi ustreglo z živili. Krompirja imam še mnogo premalo — in žita si skoraj prositi ne upam, dasi bi ga bil neizrečeno vesel, ker je moka izvenredno draga. Ze doslej, ko še nimamo popolnoma treh šolskih mesecev, stane moka že nad 450 K. Z nekim strahom gledam v novo leto. Ako ne pridejo večji zneski zlasti od slavni posojilnic, bo koncem leta zopet velik deficit.

Dr. Jos. Marinko.

Loterijske številke.

TRST,	5. decembra	41	83	49	19	31
GRADEC,	12. decembra	52	20	70	62	43

ZAHVALA.

Za mnogobrojne dokaze iskrenega sočutja, ki so nam došli povodom smrti našega nepozabnega očeta, starega očeta in strica, gospoda

Florijan-a Kalingera

nadučitelja v pok. in posestnika na Drski,

izrekamo tem potom najiskrenejšo zahvalo. Zlasti se zahvaljujemo preč. duhovščini v Šmihelu, preč. oo. frančiškonom iz Novega mesta, čč. gg. Usmiljenim bratom iz Kandije za spremstvo pri pogrebu in požrtvovalnost v bolezni, slavnemu učitelstvu in gg. pevcem, za ginljive žalostinke pri hiši žalosti in pri odprtem grobu. Nadalje gre zahvala g. županu Zircu in vsemu slavnemu občinstvu, ki je rajnega v tako obilnem številu spremilo k večnemu počitku.

DRSKA pri Novem mestu, dne 13. decembra 1908

(233)

Žalujoči ostali.

Dražbeni oklic.

E 580/8

4

Po zahtevanju Janeza Rozmana posestnika v Ivanjivasi, zastopanega po dr. Jakob Šegula odvetniku v Rudolfovem, bo

dne 29. grudnia 1908 dopoldne ob 10. uri

pri spodaj oznamenjeni sodnji v izbi št. 6, dražba zemljišča vl. št. 83, kat. obč. Mirnapeč, obstoječega iz dveh njivnih parcel št. 427 in 446.

Nepremičninam, ki jih je prodati na dražbi je določena vrednost in sicer parc. št. 427 140 K in parceli št. 446 pa 400 K, tedaj skupaj 540 K.

Najmanjši ponudek znaša 360 K, pod tem zneskom se ne prodaja.

Dražbene pogoje in listine, ki se tičejo nepremičnine (zemljiško-knjižni izpisek, izpisek iz katastra, cenitveni zapisnik itd.) smejo tisti, ki žele kupiti, pregledati pri spodaj oznamenjeni sodnji v izbi št. 5 med opravičnimi urami.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je oglašiti pri sodnji najpozneje v dražbenem obroku pred začetkom dražbe, ker bi se sicer ne mogle razveljavljati glede nepremičnine same.

O nadaljnjih dogodkih dražbenega postopanja se obvestijo osebe, katere imajo sedaj na nepremičnini pravice ali bremena ali jih zadobe v teku dražbenega postopanja, tedaj samo z nabitkom pri sodnji, kadar niti ne stanujejo v okolišu spodaj oznamenjene sodnje niti ne imenujejo tej v sodnem kraju stanujočega pooblaščenca za vročbe.

K. kr. okrajna sodnja Rudolfovo, oddelek II.,

dne 12. novembra 1908.

(228)

(231)

Zahvala.

Ker sem dobil o priliki Najvišjega odlikovanja od mnogih strani toliko častitek, da mi ni mogoče vsakemu čč. gg. posebej se za nje zahvaliti, izrekam po tem potu vsem pristrčno zahvalo.

Ivan Sašelj, župnik.

Št. 30357.

Razglas.

Kot mornarski učenci (Schiffsjungen) v c. kr. mornarico se sprejemajo mladeniči, ki so že presegli 15. leto in niso še prestopili 17. leto starosti, ki so avstrijski ali ogrski državljani, popolnoma brez telesnih hib, svoji starosti primerno razviti, zdravi, ostrega vida in niso bili še kaznovani. Ako en ali drug teh pogojev manjka, je sprejem nemogoč. Natančna določila glede prošenj za sprejem se zvedo pri vsakem c. kr. okrajnem glavarstvu.

C. kr. okrajno glavarstvo Rudolfovo,

(229)

9. decembra 1908.

(230)

POZOR.

Ker se letos ne more mleti, bodem jaz žito, pšenico in drugo žito zamenjaval za moko vsaki dan.

J. Paučič, Novo mesto.

(226-2-1)

NAZNANILO.

Slavnemu občinstvu uljudno naznanjam, da sem otvoril

mizarsko delavnico

v svoji lastni hiši v Šmihelu h. št. 53 in da prevzamem vsakoršno v to stroko spadajoče delo, ktereza izvršim kar najhitreje, solidno ter po primerno nizki ceni. V zalogi bodem imel vsaki čas tudi izgotovljene krste za male in odrasle.

Spoštovanjem

Jernej Sitar, mizarski mojster v Šmihelu.

Ženske lase

zmešane in rezane kupujem po najvišji ceni.

Izdelujem vsa vlasuljarska dela. V zalogi imam fina toaletna mila, prave francoske parfume itd. BAY-RUM t-kočina proti izpa-

danju las in prhut, odlikovana z 10 zlatimi kolajnam. HAARPETROL za rast pomladka, NUSIOL iz orehovega izvlečka za lase in brade čudovit uspeh, prekaša vsa dosedanja barvila. Poleg tega priporočam moj znani BRIVSKI SALON na novo urejen z najnovejšimi higijeničnimi komforti, s hitro, čisto in dobro postrežbo, želeč mnogobrojnega obiska.

Spoštovanjem se priporočam

Ivan Svetec,

(5-24-27)

brivec in vlasuljar, Rudolfovo, Glavni trg. (Nasproti mestne hiše.)

Dobro izučen mlinar,

ki se želi izuriti

za nadmlinarja

v umetnem valjčnem mlinu, se takoj sprejme s primerno plačo. (232-3-1) Naslov v upravnistvu „Dol. Novic“.

Vabilo za nakup istr. vina.

Fino pristno garantirano vino, več tisoč hektolitrov, belo, rudeče, in črno od 36 v naprej postavljeno na tukajšnji drž. kolodvor proti gotovemu plačilu, je za prodati in se ekspedira iz vzorne kleti kršč. vinarske zadruga v Vodnjaju. Cene za vagone po dogovoru. Tropinovec in droženka (istr. konjak) I^a od 70 do 80 novč. liter.

Za kršč. vinar. zadrugo: (131-13-13)

Ivan Pujman, poslovodja, Dignano, Istra.

Ceno posteljno perje.

1 kg sivega skubljenega perja K 2, polbelega K 2-80, belega K 4, finega K 6, najboljšega skubljenega K 8, sivega puha K 6, belega K 10, prsnega puha K 12, — — Od 5 kg nadalje poštne prosto.

Dovršene postelje bogato napolnjene, iz zelo gostega, jako trpežnega rdečega, modrega, belega ali rumena nanking-blaga, 1 pernica velikost 170x116 cm z 2 blazinama, velikost 80x58, napolnjena z jako lepim mehkim perjem K 16, s polpubom K 20, s puhom K 24, posamezne pernice K 12, 14, 16, blazne K 3, K 3 50, K 4. Proti povzetju razpošilja poštne prosto pri naročilu od K 10 nadalje. 195-24-4)

Maks Berger v Dešenici štev. 226. Češki les.

Za neugajajoče denar nazaj. — Ceniki zastoj in poštne prosto.

Učenec

kateri ima veselje do trgovine 13 do 14 let star se sprejme takoj v trgovino z mešanim blagom pri Anton Zure-u, trgovcu v Črnomlju.

Pozor!

Kupuje pšenico, orehe in vse druge deželne pridelke po najvišji ceni vsaki dan

(204-0-4) **Jakob Paučič** v Rudolfovem.

HIŠA

štev. 143 v Novem mestu, obstoječa iz 4 sob in pritliklin

ter kosom vrta, je na prodaj. Pri hiši je tudi gozd. Plača se v gotovini le eno tretino. Vse drugo se poizve pri g. L. Ropas-u, tajniku mestne hranilnice v Novem mestu. (212-3-3)

Učenca sprejme

Ig. Zalokar, stavbeni, galanterijski in ornamentni klepar; uvoditelj vodovoda, strelovoda i. t. d. v Brežicah. (Štajersko) (215-3-3)

V najem se takoj odda v Šmihelu lepo stanovanje v novi hiši

obstoječe iz dveh sob, kuhinje in kleti. **Prodaja se tudi hiša.** Natančneje pri upravi „Dol. Novic“.

Hiša s prodajalno

na najlepšem prostoru z vrtom, je na prodaj ali pa se da tudi v najem. — Kje pove uredništvo „Dol. Novic“. (206-6-4)

Pozor!

Domoljubi!

Pozor!

Najbolj varno naložen denar

je v slovenski

(234-3-1)

Mestni hranilnici v Novem mestu.

Za varnost denarja jamči in je porok mestna občina novomeška z vsem premoženjem in z vso davčno močjo.

V to hranilnico vlagajo tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev, ter župnišča cerkveni denar.

Kdor sam ne more ali nima časa iti dvigniti denar, kjer ga ima sedaj naloženega, naj kar izroči knjižice drugih hranilnic mestni hranilnici. Ta jih sprejme kot gotovi denar. Na obrestih dotični nič ne izgubi. Knjižice drugih hranilnic ali denar se lahko pošlje tudi po pošti na mestno hranilnico.

Hranilnica se nahaja v mestni hiši na glavnem trgu.